

Отже, будь-які зміни до законодавства, передусім ті, що пов'язані із втручанням у сферу приватного життя особи (інтрузивні втручання), слід упроваджувати на підставі глибоких наукових досліджень зазначеної проблематики, а також ураховуючи положення національної доктрини науки кримінального процесуального права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пясецький А. І. Оперативно-розшукова діяльність і кримінальний процес / А. І. Пясецький, В. П. Климчук, Н. В. Пелипенко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України. - 2002. - № 5. - С. 160-167.

2. Дидоренко Э. А. Основы оперативно-розыскной деятельности в Украине (понятие, принципы, правовое обеспечение) : учеб. пособие / Э. А. Дидоренко [и др.]. - Киев : Центр учеб. ли-ры, 2007. - 264 с.

Колб Иван Александрович - прокурор відділу нагляду за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, прокуратури Київської області, кандидат юридичних наук;
Карпенко Наталія Василівна - здобувач кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ХАРАКТЕРУ ЩОДО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Нині в більшості держав пострадянського простору органи досудового розслідування, як, зокрема і в Україні (ст. 38 Кримінального процесуального кодексу (КПК) України), належать до різних відомств. Відповідно до ст. 7 КПК Казахстану, до зазначених органів віднесено прокуратура

(державного обвинувача), слідчого, орган дізнання, дізнавача. В Естонії - чиновників департаменту поліції, центральної кримінальної поліції, префектур поліції, департаменту в'язниць і будинків попереднього ув'язнення, прикордонної охорони та митниці (ст. 105 КПК Естонії). Згідно зі ст. 345 КПК Узбекистану, до органів досудового розслідування належать: слідчі прокуратури, служби національної безпеки та органів внутрішніх справ тощо [1, с. 559].

Слід розглянути підходи в колишніх республіках СРСР щодо визначення в КПК суб'єктів розслідування злочинів і закріплення їхніх процесуальних повноважень. Зокрема, у Російській Федерації, Республіці Казахстан і Республіці Білорусь функцією розслідування злочинів наділено слідчих, а в Республіці Молдова - офіцера з кримінального переслідування; у Грузії - слідчого і прокурора, причому останній приймає всі ключові рішення у справі [1, с. 564].

У контексті мети і завдань цього дослідження теоретико-прикладне значення мають й інші напрями реформування досудового розслідування, зокрема у сфері виконання покарань. У Грузії та Латвії прокурор є одночасно органом досудового розслідування та здійснює функцію нагляду за кримінальним провадженням [1, с. 565].

У ст. 82 КПК Республіки Молдова особу, яка бере участь у цій слідчій дії, названо «процесуальним асистентом».

У ст. 49 КПК Республіки Білорусь визначено, що в разі, якщо під час порушення кримінальної справи підстав для визнання особи потерпілою немає, це рішення приймають негайно після встановлення відповідних підстав.

У ст. 81 КПК Вірменії досить детально закріплено права й обов'язки понятого.

Важливими в контексті розв'язання проблем розслідування злочинів, учинених засудженими у виправних колоніях України, є й інші процесуальні підходи, визначені у КПК колишніх республік СРСР [1, с. 566-584]. Із цього приводу О. Ю. Татаров зазначає, що, зважаючи на застарілість деяких положень досудового розслідування, під час оновлення вітчизняного законодавства слід виважено поєднувати стандарти, прийняті у правових системах зарубіжних країн, з надбанням чинного КПК України, оскільки більшість його норм

та інститутів, зокрема з напрацьованими змінами й доповненнями, перевірено практикою та визнано достатньо ефективними [1, с. 584].

Також слід проаналізувати досвід кримінально-процесуальної діяльності західноєвропейських країн і США. Зокрема, за законодавством Італії взяття під варту, зняття інформації з каналів зв'язку, в окремих випадках протоколювання показань свідків, контроль за дотриманням строків досудового провадження здійснює спеціальний суддя з попереднього розслідування (GIP) [2, с. 672].

Повноваження юрисдикційного характеру під час досудового розслідування за законодавством Франції також надано судді зі свобод та ув'язнення, посаду якого було впроваджено законом «Про захист презумпції невинуватості і прав потерпілого» від 15 червня 2000 р. JN° 2000-516 [2, с. 672-673].

У країнах зі змагальною моделлю кримінального процесу (таких як США чи Великобританія) сторона захисту є абсолютно незалежною у збиранні доказів, зокрема й показань, від сторони обвинувачення, причому може їх збирати як самостійно, так і з залученням приватних детективів.

Сторону захисту в українському кримінальному провадженні також необхідно зрівняти в правах зі стороною обвинувачення щодо надання суду доказів у вигляді показань чи пояснень, зібраних нею. Водночас слід зазначити, що показання із чужих слів є досить суперечливим інститутом кримінального провадження, оскільки донедавна в українському кримінальному процесуальному праві його не було.

Цей інститут запозичено із кримінального процесуального права США, у якому розроблено цілу теорію допустимості показань із чужих слів як доказів. За кримінальним процесуальним законодавством США, до цих показань належить будь-яка інформація, яка не стосується особистих знань свідка, а отримана від третіх осіб. Заява свідка зазвичай тягне за собою заперечення захисника іншої сторони, і суд може заборонити присяжним брати цю заяву до уваги. Однак із загального правила недопустимості показань із чужих слів як доказів є винятки, а саме: заява особи, що перебувала на межі життя і смерті; спонтанні вислови - вислови, які особа промовляє згарячу, не маючи часу на обдумування; заяви, здійснені

свідком поза залом суду та письмово чи в інший спосіб зафіксовані (ці заяви може бути представлено як докази за умови, що свідок у суді підтвердить їх достовірність); заяви третіх осіб, які можуть викрити їх у вчиненні протиправного діяння; документи, записи, свідоцтва тощо [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Татаров О. Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) : монографія /

О. Ю. Татаров. - Донецьк : Промінь, 2012. - 640 с.

2. Правова доктрина України : у 5 т. / [В. Я. Тацій, В. І. Борисов, В. С. Батиргареева та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова. - Харків : Право, 2005-2013. - Т. 5 : Кримінально-правові науки в Україні: стан, проблеми та шляхи розвитку. - 2013. - 1240 с.

3. Carmen Rolando V. del. Criminal Procedure: Law and Practice. - [2nd ed.]. / Rolando V. del Carmen. - Pacific Grove, California: Brooks/Cole publ, 1991. - 483 p.

Колб Олександр Григорович - професор кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор;

Ремега Вероніка Володимирівна - діловод юридично-психологічного факультету Національної академії внутрішніх справ

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ПІДХОДИ ТА ПРАКТИКА ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, УЧИНЕНИХ У МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Учені давно намагаються привернути увагу суспільства і наукової спільноти до проблеми належного вивчення перевіреного століттями зарубіжного досвіду стосовно нагальних питань у той час коли інтеграція України у європейські структури потребує поступового зближення норм національного і європейського права [1, с. 4]. До того ж,